

פרי עמלנו

פנינים והארות בפרשת השבוע • עלון מספר 254 • כי תצא

מאוצרות הפרשה

כי תצא למלחמה על אויבך (כא,י)

זהו מלחמת היצר. הגמרא במסכת סוכה אומרת "לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע, ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכים והללו בוכים וכו'. נשאלת השאלה איך תיתכן "מחלוקת" כל כך גדולה בין הצדיקים לבין הרשעים, לצדיקים נדמה להם כ"הר גבוה", ולרשעים נדמה להם כ"חוט השערה"? האם תיתכן מחלוקת על דבר אם גובהו מטר אחד או קילומטר אחד? וואס זאגט איהר רבותי? מהו, אליבא דאמת, היצר הרע? הוא הר? איך יתכן? שהרשעים יראו אותו כחוט? הוא חוט? איך יתכן שהצדיקים יראו אותו כהר?

שמעתי ביאור נפלא מרבי שבתי יודלביץ זצ"ל, ממש אגעשמאקער ביאור: לפני העבירה – יצר הרע נראה כמו הר גבוה. התאוה עצומה, בלתי ניתנת לשליטה. עס איז אזוי געשמאק... א גוטע לשון הרע... א גוטע פיצה, למרות ההכשר המפוקפק... אבל אחרי העבירה נוכחים לראות שהכל היה כלום, דמיונות פורחים באויר. לא שווה שום דבר. צדיקים הם "לפני עבירה", לכן נדמה להם יצר הרע כהר גבוה. לעומתם הרשעים, הם "לאחר עבירה", הם נוכחו כבר לדעת שהכל עורבא פרח, חוט השערה. (יחי ראובן)

כי את הבכר בן השנואה יכיר לתת לו פי שנים (כא,יז)

למה כתוב "בכר" חסר ו' ? כתבו בשם האריז"ל (פאגמין קדישין) וכן מובא בספר הטיול (לאחי המהר"ל) שבכל אותיות הא' ב' ישנם שלוש אותיות שערך כפול מהאות הקודמת: ב' הוא כפול מא', כ' כפול מ', ור' כפול מק', אותיות בכר. ולכן לא כתוב ו' כדי לרמז ע"י אותיות אלו שהבכור מקבל פי שניים, ואם היה כתוב ו' לא היה נרמז בזה. (פאגמין קדישין)

כי יהיה לאיש בן סורר ומורה (כא,יח)

יש להתבונן למה פה כתוב: "מורה" מלא ו' ואח"כ כתוב שאמרו אל זקני עירו: "בננו זה סורר ומורה" כתוב חסר? מבאר רבי חיים קניבסקי (בטעמא דקרא), משום שדרך ההורים להקטין תמיד חטא בניהם ולכן זה חסר.

שם. בספר 'חינוך לישראל' כתב, שפעם ביקש אחד מאת הגה"מ מסאטמאר ז"ע שיברך אותו שהוא יצליח עם חינוך בניו. אמר לו הרבי "להצליח בחינוך צריכים לקום באשמורת הבוקר ולהויל דמעות על ספר תהילים בתפילה להקב"ה על כך".

בהדמנות אחרת אמר הגה"ק מסאטמאר ז"ע: "שגור בפי העולם כי בנים אין יכולים לבחור, רק את מה שהקב"ה הזמין לו; לעומת זאת, חתנים טובים יכול כל אחד לבחור לעצמו... אך אני אומר להיפך – חתנים אי אפשר לבחור, שכן בהכרח ייטול מה שהוכרז מ' יום לפני יצירת הולד בת פלוני לפלוני, אבל בנים טובים יכולים לבחור על ידי שיוויד דמעות לבקש מהקב"ה בנים טובים. פעם אמר הגה"ק מסאטמאר ז"ע: אם יהודי אינו מאמין שפרנסה הוא מן השמים הוא אפיקורס, אך אם אינו מאמין ששידוכים מן השמים הרי הוא שוטה... (ווי העמודים)

וענשו אתו מאה כסף (כב,יט)

ה'אור החיים' הקדוש דורש פסוק זה על המתרשל בלמוד התורה [שנמשלה לאשה (יבמות ג:)] ומסיים, כי תקנתו של איש זה היא: "וענשו אתו מאה כסף" – רמז למאה ברכות שחייב לברך בכל

יום". ויש לתמוה: וכי ניתן לכנות את מאה ברכות כ'עונש'? פירש רבי ברוך שמעון שניאורסון זצ"ל ראש ישיבת טשעבין: כאשר מקפיד האדם לברך ולהודות לקדוש ברוך הוא מקרב לבו על כל הטובות שמרעיף עליו, מיד מיסרות אותו כליותיו והוא מתמלא בושא ומתענה בחרטה על שמרד במי שהיטיב עמו כל כך ועל כך שמאס בתורתו, ויסורים אלו הם ענשו. (ברכת שמעון)

ויתד תהיה לך על אזנך וגו'. והיה מחניך קדוש. (בג,יד-טו) איתא בגמרא (כתובות דף ח): אל תקרי אונך אלא אונך, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון יניח אצבעו באזניו, שלכך נבראו האצבעות כיתדות שאם ישמע דבר רע יתחוב אצבעו לאזנו, עיי"ש. ולכאורה, מה ענין זה לכאן.

ונראה, דהרי אמרו עוד (שם): מפני מה אליה של האוזן רכה, כדי שאם ישמע דבר שאינו הגון יתחוב אליה לתוך אזנו. ונראה דתרווייהו צריכי, שהרי אסור לגעת בצואת האוזן בשעה שעוסק בתפלה או בתורה (שו"ע או"ח סי' צב ס"ז בהג"ה), ולפי זה אם כן מה יועילו לו האצבעות, ולכן צריך אליה, והאליה לתודה נהי שהיא רכה אבל אינה מתקיימת ועומדת, לפיכך צריך לתרווייהו כדי לתחוב את האליה על ידי האצבעות, וממילא לא יגע בצואת האוזן ויהיה "מחניך קדוש", ואתי שפיר למה רמזו ענין זה פה. (חת"ם סופר)

כי יקח איש אשה (כד,א)

איתא בגמ' קידושין ב: רבי שמעון אומר: מפני מה אמרה תורה "כי יקח איש אשה", ולא כתב 'כי תלקח אשה לאיש'? מפני שדרכו של איש לחזור על אשה, ואין דרכה של אשה לחזור על איש, משל, לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מ', בעל אבידה מחזר על אבידתו. וב"אמרי אמת" בלקוטי יהודה כתב דלפי זה מיושב קושיית הראשונים מדוע חתן אינו מברך שהחינו, ולפי הנ"ל אתי שפיר כיון שאשה נמשלה לאבידה, ומי שמחזירין לו אבידתו, שאינו חדש לו, אינו מברך שהחינו. יש להקשות: א"כ מדוע כשבחור מקדש אשה, צריך לעשות קנין, וכי אדם שנאבד לו חפץ צריך לעשות קנין כשמוצא אותו? וכן הקשה בשו"ת "משנה הלכות" (חלק ט' סימן רצ"ד). ויש לתרץ בדרך צחות ושמחת חתן: או דלא הויא כזו מציאה גדולה, או דהויא אחר יאוש, ואחר יאוש צריך לעשות קנין גם באבידה (מעדני אשר).

ושמח את אשתו אשר לקח (כד,ה)

רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל היה רגיל לומר לחתנים לפני כניסתם לחופה, התורה אומרת "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת, ושמח את אשתו אשר לקח", הגבלת הזמן של "שנה אחת" נאמרה רק על אי היציאה לצבא ועל שאר עבודות הציבור, אבל "ושמח את אשתו" הוא חיוב הנמשך לכל החיים.

ונגשה יבמתו אליו לעיני הזקנים וחלצה נעלו מעל רגלו (כה,ט) את פשר מצות חליצת הנעל פירש רבי יוסף שאול נתנזון רבה של לבוב על פי פרושו של המהרש"ל לברכת 'שעשה לי כל צרכי', שיש בכך שבח מיוחד על שלטון האדם על הבריאה, ואף על החיות והבהמות, בכך שהוא נותן את עורותיהם תחת רגליו. לדברי המהרש"ל נמצא שהמנעלים משמשים סמל לשליטת האדם. לפיכך כאשר משתחררת היבמה משעבודת ליבם, חולצת היא את נעלו מרגלו, לאמר: איני משועבדת לך יותר. (דברי שאול)

חודש אלול - חודש הרחמים והסליחות

אנו מצויים כרגע בעיצומו של חודש אלול, חודש הרחמים וסליחות, ימים שבהם אנו זוכים לקרבה מיוחדת מצד הקב"ה. בעוד זמן קצר נעמוד לדין לפני אבינו מלכנו, ויחד עם מורא הדין והבקשה להתגלות מלכות ה' בעולם, נבקש על עצמנו ועל כלל ישראל, שנכתב ונחתם לחיים טובים, ונזכה לבריאות, פרנסה, שידוכים, ילדים וכו'.

חסד גדול עשה עמנו הקב"ה, וברחמינו נתן לנו את חודש אלול, אשר בו נוכל להתקרב אליו, ולהכין עצמנו ליום הדין ע"י שיפור מעשינו, הן בענייני בין אדם לחברו (אשר אף יוה"כ אינו מכפר עד שירצה את חברו), והן במצוות שבין אדם למקום - בהקפדה על קיום מצוות התורה. אמרו חכמינו במדרש (רבה שה"ש פ"ה פ"ג) עה"פ "קול דודי דופק פתחי לי" - אמר רבי יסא: אמר הקב"ה לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרונות נכסות בו.

הנדרש מאתנו זה הצעד הראשון, ה"אני לדודי". לפתוח פתח כחודו של מחט, כשהיעד - חיפוש קרבת ד' וקיום מצוותיו, ואז נראה סייעתא דשמיא בכל עבודתנו הרוחנית, ויפתח לנו פתח גדול כפתחו של אולם.

אנו מצויים "ואהבת את ה' אלוהיך". וכי איך אפשר לצוות על דבר רגשי, כמו לאהוב מישהו? והנה כותב הרמב"ם איך מגיעים לקיום מצוות אהבת ה': 'תתבונן בחסדיו ית', ומיד תגיע לאהבתו'. הבה נתבונן בחסדי הקב"ה אלינו יום יום; על מתנת החיים, "חיינו המסורים בידך", על מתנת הבריאות שהעניק לנו - שרמ"ח איברינו ושש"ה גידינו בריאים ומתפקדים יום יום ב"ה. עד כמה אנו צריכים להודות על לבנו שדופק בכל יום יותר ממאה אלף פעם! וחלילה, לו היה מפסיק לרגע... על המח שלנו שמבין וזוכר, קולט ומתפעל את כל גופנו. לו, חלילה, לא היינו זוכרים את מה שדיברנו, עשינו או תכננו לעשות לפני רגע, והיינו חוזרים על מעשינו מספר פעמים - הרי זה אסון! וכמה עלינו להודות על כליותינו המתפקדות, ועל שאיננו נזקקים למכונת הדיאליזה שתפנה את הפסולת מדמנו... ועל עוד אלף אלפי אלפים ורבי רבבות הטובות והחסדים אשר גמל וגומל אתנו הקב"ה! וברגע שנרגיש איך לבנו מתמלא הכרת הטוב להקב"ה על איך סוף חסדיו, או אז יתמלא לבנו באהבה אליו יתברך, ונזכה לקיים מצוותיו ולעשות רצונו מתוך אהבה וקרבה.

לפנינו עוד כשבועיים וחצי של ימי הזדמנות מיוחדים, המסוגלים במיוחד לשיפור המעשים ולתשובה. בואו נחפשה דרכנו, ונשובה אל ה' מתוך אהבת ה' ותורתו, ונזכה להיכתב ולהיחתם לחיים טובים, ארוכים ובריאים ולשלום. (הרב צ'ולק)

פינת ההלכה

בעל הקייטרינג מכין מנות בשפע כדי שיצא עליו שם טוב, האם מותר להזמין על סמך זה פחות מנות

שאלה: יש בעירנו קייטרינג שתמיד עושה הרבה יותר אוכל מעבר למה שמזמינים, אם אדם מזמין מאה מנות הם יעשו עבורו מאה ועשרים מנות, כי זה עושה להם שם טוב, שכולם יודעים שאם מזמינים קייטרינג זה, המוזמנים יצאו שבעים, ואף פעם אין המלצרים משיבים האוכל נגמר, ותמיד יש שפע. שאלתי היא, אני עושה שבע ברכות לבתי הכלה, יש לי מאה מוזמנים, אני רוצה להזמין את הקייטרינג הנ"ל, ולהזמין שמונים מנות, ומכיון שהקייטרינג יעשו את האוכל בשפע, יהיה מספיק אוכל עבור כל המאה מוזמנים, אמנם הפעם לא יהיה שפע כמו בכל פעם, אבל לכולם יהיה מנה. השאלה האם מותר להזמין שמונים מנות עבור מאה אנשים, ולחסוך את העלות של עשרים מנות, או שמא אסור. צדדי הספק, אילו קייטרינג זה קייטרינג רגיל לכאורה מותר לי להזמין שמונים מנות עבור מאה איש, ואני כבר אסתדר עם המנות, אתן לכמה אנשים חצאי מנות, וכי בעל הקייטרינג יכול לחייב אותי איך לחלק את המנות, מצד שני, כאן הרי בעל השמחה סומך על המנות המיותרות שבעל הקייטרינג מכין בחינם, והוא נותן זאת רק כדי שיהיה שפע, ויצא לו שם טוב, אבל הוא לא מוכן שיתנו זאת למאה איש, כי כל מה שמכין בשפע, הוא רק שיצא לו שם טוב, אבל אם יחלקו בצמצום, זה יזיק לו לשמו הטוב?

תשובה: אסור להזמין פחות מנות, כי המנות הנוספות שבעל הקייטרינג נותן הוא מתנה, והמתנה ניתנה רק על דעת שיתן את המנות לפי המנות שהזמין, כדי שיצא עליו שם טוב, ואם מזמין יותר אנשים ממנות, הרי ששמו הטוב נפגע, ועל דעת כן לא נתן וזה גזל. מקורות ונימוקים: יש לדון אם מותר להזמין בקייטרינג רגיל שמונים מנות, ולחלקם למאה מנות, כי אולי מותר, כיון שהוא קונה ולא איכפת לבעל הקייטרינג, מה בעל השמחה יעשה עם המנות. אך יתכן שיש בזה קצת מדה מגונה כי זה הוצאת שם רע על בעל הקייטרינג, שהוא הכין מנות בצמצום, ואנשים לא ידעו שהסיבה היא, משום שהזמין פחות מנות, ואולי אם בעל השמחה יכריז שהוא הזמין פחות מנות, והאשמה בו מותר. אבל בענייננו, אסור להזמין שמונים מנות, על דעת לחלק למאה מנות, ולסמוך על מה שבעל הקייטרינג מכין אוכל בשפע, כי בעל הקייטרינג נותן לו מתנה של עשרים מנות מיותרות, וזה אומדנא דמוכח שהוא נותן לו את העשרים מנות כדי לחלקם לשמונים איש, וכל המתנה אינו לטובת בעל השמחה, אלא לטובתו שיצא עליו שם טוב, שהוא מכין אוכל בשפע. ואם בעל השמחה מזמין על חשבון זה מאה מנות, הרי לא על דעת כן נתן לו את המתנה, ואם כן המתנה היא בטעות, והיא גזל בידו, ולכן כשרוצה ליהנות מהמתנה שבעל הקייטרינג נתן לו, מותר לו רק אם מזמין אנשים כפי שהמנות שהזמין. ורק אם יספר לבעל הקייטרינג שהוא הזמין יותר אנשים ממנות, והוא יסכים מותר. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, ווי העמודים)

חידה שבועית

באיזן ז'ינה נפרצה חנות וידאיקה פרחוב יוקרתי ביורז'ים ונלקחו צרות סופרות בעלי צרכ
רב. לאחר מאנץ מודיעיני שמה המטרה את ידיה על חמישה חשודים פוטנציאליים: דודו, יוסי, צחי, צוני ודני. בחקירתם
נעאלו החמישה את אותה שאלה פשוטה: "מי אנך את השופרות?" ארבעה מהחשודים ענו תשובות אמיתיות ורק אחד
סיקר. בהתאם לנתון זה הצליחו את תשובותיהם על הנחקרים ואילו מי האנך (נאיון הפכרח הפקרן שמחורה). דודו: "אין לי
דע מי האנך כי הפלף לא הייתי האנך. שתי קפה עם צוני מחוץ לציר". יוסי: "אני לא פרצתי לחנות אבל ראיתי
את דני אסתובב עם". צחי: "צוני פרץ לחנות ואנך את הסחורה". צוני: "דודו לא היה בעיר ויוסי לא מסוגל לפרוץ
לחנות וידאיקה". דני: "אין מצב שצחי יורץ מי האנך כי הוא שמה לשוכרה באותו ז'ינה". מיהו האנך?

תשובה לחידה: בכל פעם ששוחטים בהמה, צריכים לתת לכהנים את הזרוע, הלחי והקיבה. תשובה לחידה השבועית: 8 בנ"א ו-14 סוסים. תזכורת: הכניסה להגרלה מותנה 1. בתשובות על שתי החידות 2. כתובת מלאה. 3. לתושבי פ"ת בלבד. 4. שם המזכה: יוסי קרון (')

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ברודנר - פיק להולדת הבן הנכד משפחות אקרמן - קלופפר להולדת הבן הנכד משפחות גלבע להולדת הבן הנכד משפחות דומב - קרני - גרוזמן להולדת הבת הנכדה הגינה גני הדר: משפחות כהן קובלסקי - גולדברג ידלר לאירוסים הבת הנכדה

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com